

*Комарницька О. І.,**orcid.org/0000-0001-9156-4482**кандидат філологічних наук, доцент,**доцент кафедри іноземних мов**Національної академії**Державної прикордонної служби України**імені Богдана Хмельницького**Карпушина М. Г.,**orcid.org/0000-0002-9480-0070**кандидат педагогічних наук, доцент,**доцент кафедри іноземних мов**Національної академії**Державної прикордонної служби України**імені Богдана Хмельницького*

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ І ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ ПРО ВІЙНУ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ (НА МАТЕРІАЛАХ ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛ)

Анотація. Статтю присвячено аналізу лексичних, стилістичних й граматичних особливостей англомовного медіа-дискурсу про війну росії проти України на матеріалах всевітньо відомих інтернет-ресурсів. В умовах відкритого військового протистояння росії, нашій державі вкрай необхідно вживати рішучих заходів щодо захисту свого інформаційного суверенітету, зокрема й досліджувати іншомовний публіцистичний інтернет-простір для активного протистояння державі-агресору в інформаційному вимірі. Матеріалом дослідження слугують статті англомовних новин інтернет-видань: “The Daily Telegraph”, “The Guardian”, “Evening Standard”, “Reuters”, “The Independent”, “BBC news”, “The Times”, “The Washington Post”, “The Wall Street Journal”, “Sky News” та інші. Характерними особливостями медійних нарративів з розглянутої тематики на рівні мови є стійкі лінгвостилістичні й граматичні ознаки. До лексичних характеристик англомовних публіцистичних текстів входять ідіоми, фразеологічні одиниці, військові і суспільно-політичні терміни, історизми, неологізми, скорочення, топоніми, антропоніми, числівники, прецедентні вислови. Стилїстика публіцистичних текстів характеризується використанням метафор, метонімії, епітетів, алюзій, зевгми, антитези, кульмінації, порівняння, гіперболи, евфемізмів, великою кількістю таких прийомів стилістичного синтаксису: апозіопезис, асиндетон, полісиндетон, інверсія, еліптичні конструкції, відокремлення, редуплікація і анафора та ін. Заголовки новинних публікацій з досліджуваної тематики в розглянутих інтернет-джерелах також мають свої лексико-стилістичні й граматичні особливості. Розглянуті газетні заголовки на визначену тематику містять загальноновживану атрибутику граматичних правил і конструкцій для формулювання заголовків новинних статей. Стилїстичне забарвлення англомовних публіцистичних заголовків про війну в Україні є досить яскравим і представлене стилістичними прийомами і мовними засобами на фонетичному, графічному, морфологічному, лексичному й семантичному рівнях.

Ключові слова: медіа-дискурс, нарратив, публіцистичний текст, лексика, стилїстика, синтаксис.

Постановка проблеми. У контексті складної у всіх відношеннях ситуації, у якій опинилась Україна, із початком повномасштабного вторгнення росії на територію України, особливої актуальності набуває пошук нових ефективних рішень та практичних заходів на всіх рівнях: національному, регіональному, а також глобальному. У площині лінгвістичного дослідження це потребує відходу від усталених стереотипних підходів щодо оцінки ролі та значення лексико-стилістичних і граматичних особливостей англомовних публіцистичних текстів, та актуалізує наукові дослідження з проблематики війни росії проти України, що мають неабияке значення на перспективу. Водночас необхідним вбачається створення в Україні науково-практичної платформи для широкого обговорення актуальних проблем і шляхів забезпечення інформаційної безпеки в Україні та розроблення пропозицій для інформаційної протидії в умовах жорсткої російської агресії проти України, що активізувалась із початком повномасштабного вторгнення. У контексті сучасного інтернет медійного дискурсу російська федерація активно застосовує “інформаційну зброю”, намагається впливати на внутрішньополітичну ситуацію у інших країнах, сприяє розпаленню у них конфліктів. У таких умовах відкритого військового протистояння, нашій державі вкрай необхідно вживати рішучих заходів щодо захисту свого інформаційного суверенітету, зокрема й досліджувати іншомовний публіцистичний інтернет-простір для активного протистояння росії в інформаційному вимірі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зважаючи на те, що останніми десятиліттями інтернет-простір перетворився на основне джерело новин, випереджаючи традиційні ЗМІ у швидкості реагування на події, оперативності викладу, мультимедійності, інтерактивності, зручності використання, вивчення лінгвістичних закономірностей функціонування новин в інтернет-виданнях набуло неабиякої популярності. Дослідженням медіа-дискурсу займається значна кількість науковців: В. Здо-

ровага, С. Караман, В. Різун, А. Мамалига, Н. Непийвода, Л. Васильєв, В. Лизанчук, І. Крупський, С. Герінг, Дж. Гербер, Дж. Гол, У. Еко, Р. Крейг та інші науковці. Проблемами вивчення лінгво-стилістичного, лексико-граматичного аналізу, термінологічної основи публіцистичного стилю англomовного дискурсу присвячені наукові розвідки Н. Глінки, О. Єськіна, Д. Станко, Х. Лесько, Ю. Омельчука, С. Шурми, Н. Бернінга, М. Флудерлінка, Л. Мотти та ін. Однак, розкриття теми війни росії проти України в інформаційних та новинних текстах інтернет-видань – абсолютно нове явище в комунікативному просторі, яке вимагає ретельного аналізу й дослідження.

Метою статті є аналіз текстів англomовних новин про війну росії проти України в електронних засобах масової інформації для виявлення їх лексико-стилістичних і граматичних особливостей. Матеріалом дослідження слугують статті англomовних новин інтернет-видань: “The Daily Telegraph”, “The Guardian” “Evening Standard”, “Reuters”, “The Independent”, “BBC news”, “The Times”, “The Washington Post”, “The Wall Street Journal”, “Sky News” та інші. У якості методів дослідження використовувалися загальнонаукові методи аналізу й синтезу інформації, методи лінгвістичного опису, метод лексикографічного опрацювання зібраного матеріалу, метод узагальнення, логіко-семантичний аналіз, метод суцільної вибірки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Англomовні тексти інтернет-видань на тему війни в Україні відносяться до публіцистичного стилю, притаманними рисами якого є точність, послідовність, логічність викладення провідних тез подекуди з яскравим емоційним забарвленням. Хоча вокабуляр публіцистичного стилю складається здебільшого з нейтральної, загальнозживаної лексики, медіа дискурс відрізняється тематичним розмаїттям і лексико-стилістичним багатством, використанням спеціальної термінології та емоційно забарвленої лексики, найбільш частотних лексичних одиниць, фразеологізмів, ідіом, сталих виразів, неологізмів, метафоричних та метонімічних конструкцій. Особливістю публіцистичного стилю подекуди є також вживання слів повсякденної розмовної мови: жаргонізмів та сленгу.

Кількісно-якісний лексичний аналіз англomовних публіцистичних текстів про війну росії проти України розкрив такі особливості:

застосування військової термінології: *no-fly zone, invade, defend, tanks, armored vehicles, aircraft, defenders, blockade, seize the town, deploy stun grenades, siege, fire overhead, troops, capture, release, shelling, attack, repel, battle, missile strike, arms, ammunition, launch an assault, drone, territorial defence groups, armed forces, front line, aerial reconnaissance, field operation, devastation, bombardment, battlefield, rockets, explosion, wound, besiege, barrage, withdraw, redeploy, intense fighting, mortar, heavy artillery, rifle, airstrikes, ceasefire, Javelin antitank missiles, etc.*;

вживання великої кількості суспільно-політичних термінів: *suicide policy, manifestation, occupiers, condemn, barbarism, separatist, human rights, anti-war protests, negotiator, volunteer, impose sanctions, regime change, accuse, war crimes, pledge, budget, peace talks, refugee, crisis, immense concern, political agenda, ministry of defence, mass scale, replenish, abandon, flee, intensify, mutual trust, peace deal, swap, prisoners of war, humanitarian crisis, judge, critical infrastructure, refugee exodus, defensive support, etc.*;

історизмів: *Holocaust memorial, Nazis, Soviet Union, World War II, Pearl Harbour, Cold War, Hitler, etc.*;

більш високий, у порівнянні із іншими стилями, відсоток числівників: *31 days, thousands of people, 15 000 Jews, seven enemy attacks, eight tanks, dozens were injured, 50 Ukrainian soldiers, 50 % of the city has been destroyed, 47th Panzer Division, 1,189 civilian deaths, 28,300 applications, 2,700 visas, 77 incidents, 190,000 troops, 3,825 wounded, etc.*;

топонімів: *Ukraine, Europe, USA, Russia, Brussels, Istanbul, Washington, China, Israel, Mariupol, Kharkiv, Chornobyl, Donetsk and Luhansk regions of the Donbas, Zhytomyr, Kyiv, Volnovakha, Lviv, Chernihiv, Kremlin, Izium, Irpin, Bucha, Vorzel, Crimea, Mykolaiv, Sumy, Odesa, Hostomel, Chornobaivka, etc.*;

антропонімів: *Volodymyr Zelenskyi, Joe Biden, Boris Johnson, Vladimir Putin, Ramzan Kadyrov, Sergei Lavrov, Dmytro Kuleba, Antony Blinken, Olaf Scholz, Ian Stoltenberg, Josep Borell, etc.*;

назв установ і організацій: *Red Cross, United Nations, NATO, OSCE, UN Security Council, UNICEF, NASDAQ, International Rescue Committee, Global Giving (Ukraine Crisis Relief Fund), META, etc.*

Отже, невід’ємною лексичною рисою вокабуляру публіцистичних текстів про війну в Україні є використання топонімів, антропонімів, числівників, назв організацій та установ, що підкреслює точність і фактологічну спрямованість викладеного матеріалу. Окрім того, досліджувана тема вимагає широкого використання військової й суспільно-політичної термінології, яка наразі поповнюється великою кількістю неологізмів.

Щодо стилістичної характеристики семасіологічної складової англomовного публіцистичного дискурсу про війну росії проти України, варто відзначити, що вживана лексика яскраво забарвлена великою кількістю стилістичних прийомів і мовних засобів на рівні семантики, серед яких найбільш вживаними є:

метонімія: *White House said, UK announces, The UK’s Foreign Office said, Labour said, etc.*;

аллюзія: *“We have no Stalingrads on our calendar”* [1];

епітет: *outrageous war, massively misjudge, bloodied front-line town, violent battles, brutal clashes, sheer resilience*;

метафора:

Joe Biden called Vladimir Putin “a butcher” [2].

Boris Johnson has been told he is “pretty much toast” if handed a Partygate fine, as the prime minister endures a grilling from senior MPs on the Commons liaison committee [2].

Now, they are trying to put on what we call ‘a nice face with bad cards.’ [3];

зевгма: *Russian soldiers “short of weapons and morale”* [4];

антитеза:

When they say that this ‘operation’ is against the armed forces of Ukraine, and we say that they purposefully are destroying civilians, they are purposefully dropping bombs on civilians in broad daylight at low heights, they are bombing us with 120mm mines and you know this is not a precise weapons, it’s just bombing the entire city [4].

Are democracies going to prevail and the values we share, or autocracies going to prevail? [1];

кульмінація: *The more you see it, the more hate you feel and the more you want to kill them* [3].

Окрім зазначених стилістичних прийомів і мовних засобів у розглянутих публіцистичних текстах також широко використовуються явища синонімії, порівняння, іронія, гра слів, гіпербола, літота, оксиморон, персоніфікація, парадокс тощо.

Синтаксичні стилістичні прийоми яскраво характеризують проаналізовані англійські публіцистичні тексти на тему війни в Україні, найбільш характерними з яких є:

апозіопезис:

It's [Putin's] military. It's his war. He chose it... [4].

No one can say any part of the world [is safe] from radioactive contamination which will come if nuclear weapons are used... [4];

асиндетон: *We should care about the issues that concern the whole world – health, education, gender equality* [5];

полісиндетон: *We shall fight in the woods, in the fields, on the beaches, in the cities and villages, in the streets, we shall fight in the hills* [6];

повторення: *Have you ever met liars in your life? What stands behind their lies? They are just liars. They lie all the time!* [Sergei] Lavrov [the Russian foreign minister] lies that this is just an 'operation', Russian military lies [6];

редуплікація, як різновид повторення:

"I believe that today we share a lot of things in common.

Common values, ideas, problems," [5]

"We ask for a response," he pleaded. "For the response to terror [6];

анафора: *Not to leave even the name of that nation. Not to have even any opportunity for this nation to live freely* [4].

Синтаксис проаналізованих англійських статей характеризується розмаїттям усіх структурних типів речень (simple, complex, compound and mixed) із розгалуженою системою основ, пов'язаних усіма типами синтаксичних зв'язків.

Аналізуючи особливості публіцистичних текстів всесвітньо відомих новинних інтернет-ресурсів, варто зупинитись на лексико-стилістичних й граматичних характеристиках заголовків, оскільки вони формують окремий лінгвістично значимий жанр, який виконує декілька функцій, зокрема, привертання уваги читача, надання інформації та оцінку змісту статті. Для забезпечення таких функцій заголовки повинні бути відповідно сенсаційними, експресивними й інформативними.

Оскільки заголовки, з лінгвістичної точки зору, як правило, являють собою повноцінні висловлювання, то їх можна класифікувати за морфологічними і синтаксичними ознаками. Синтаксис проаналізованих заголовків є простим, односкладовим або еліптичним, речення можуть бути розповідними, заперечними, питальними або кличними. Синтаксично, заголовки здебільшого виступають простими розповідними та питальними реченнями:

Day 31 of the invasion [4].

Is Russia admitting invasion not going to plan? [6].

Хоча подекуди зустрічаються і складні речення:

Russia-Ukraine war latest: 'powerful blows' dealt to Russian forces, says Zelenskiy, as Moscow hints at new stage of war [guar].

Проаналізовані газетні заголовки на визначену тематику містять загальноживану атрибутику граматичних правил і конструкцій для формулювання заголовків новинних статей. Для англійських газетних заголовків властиве вживання простих часових форм. Заголовки в Present Simple повідомляють про те, що дія тільки що відбулася:

Ukrainians kill Russian general who said war would take hours [7].

Здебільшого газетні заголовки не містять допоміжних дієслів, наприклад:

Ukraine war: WHO says attacks on health facilities rising daily [6],

Antytila: the Ukrainian rock band swapping riffs for rifles [7].

Майбутній час передано інфінітивними конструкціями:

Biden to meet refugees in Warsaw [3],

Joe Biden to address 'stakes of this moment' in Ukraine speech from Warsaw [4].

Лексичною особливістю розглянутих заголовків публіцистичних текстів є часте використання ідіом і сталих виразів:

Putin's bombs and missiles rain down, but he will never destroy Ukraine's culture [4].

Ukraine war: NATO will respond in kind if Vladimir Putin uses chemical weapons, Joe Biden says [5].

Окрім того, лексичний ряд заголовків багатий на використання аббревіатур, графічних та лексичних скорочень. У заголовках англійської преси часто використовуються власні назви та імена і числівники, які записуються цифрами: *UK sanctions 65 more individuals and entities – as it happened* [4].

Стилістичне забарвлення англійських публіцистичних заголовків про війну в Україні є досить яскравим і представлене стилістичними прийомами і мовними засобами на фонетичному, графічному, морфологічному, лексичному й семантичному рівнях. Серед найбільш вживаних стилістичних прийомів у проаналізованих заголовках варто відзначити такі: алітерація (*Every single building is either burnt or broken* [5]), метафора (*Ukraine war: No way out for 150,000 people trapped in city of 'hell' Chernihiv – as Russian forces bomb last bridge standing* [5]), еліпсис (*Inside besieged Mariupol, left in ruins after Russian bombardment* [8]), асиндетон (*Russia targets east Ukraine, says first phase over* [6], *Russian forces take Chernobyl workers' town; fighting in centre of Mariupol* [8]) та ін.

Для вираження експресивно-емоційного колориту заголовка досить часто використовується синтаксичний прийом апозіопезис, що позначає незакінченість або перерваність висловлення: *Ukraine war: Ros Atkins on... Putin's false 'Nazi' claims* [6].

Найпродуктивнішим прийомом експресивного синтаксису є застосування двокрапки, що дозволяє зробити посилання на автора або вказати джерело інформації, наприклад: *Good news bulletin: Man donates house to refugees, orphans arrive in UK – positive stories from this week* [9]. Також двокрапка в заголовках може бути використана для того, щоб вказати спочатку загальну тему статті, а вже потім конкретну обговорювану проблему: *Russia-Ukraine war latest: 'powerful blows' dealt to Russian forces, says Zelenskiy, as Moscow hints at new stage of war* [4].

Висновки з дослідження і перспективи подальших пошуків. За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що характерними особливостями медійних наративів з розглянутої тематики на рівні мови є стійкі лінгвістичні ознаки. До лексичних показників англійських публіцистичних текстів входять ідіоми, фразеологічні одиниці, військові і суспільно-політичні терміни, історизми, неологізми, скорочення, топоніми, антропоніми, числівники, прецедентні вислови. Стилістика публіцистичних текстів характеризується широким використанням на рівні семантики й синтаксису експресивних прийомів, зокрема: метафор, метонімії, епітетів, алюзій, зевгми, антитези, кульмінації, синонімічних пар, порівняння, гіперболи, евфемізмів та ін. Стилістичний синтаксис розглянутого дискурсу представлений великою

кількістю таких прийомів, як апозіопезис, асиндетон, полісиндетон, інверсія, еліптичні конструкції, відокремлення, повторення, зокрема такі його різновиди, як редуплікація і анафора та ін., які сприяють приверненню уваги читача до події, формуванню оцінки, інтерпретації події, переконанню у достовірності викладеної інформації, викликають у реципієнта інформації відповідні почуття та емоції. Граматичними синтаксичними особливостями проаналізованих публіцистичних нарративів є наявність різного типу питальних, окличних і спонукальних речень, складних речень з повторюваними або навпаки пропущеними сполучниками і прийменниками, зворотній порядок слів тощо. Заголовки новинних публікацій з досліджуваної тематики в розглянутих інтернет-джерелах також мають свої лексико-стилістичні й граматичні особливості. Так, синтаксис проаналізованих заголовків є простим, односкладовим або еліптичним, речення можуть бути розповідними, заперечними, питальними або кличними. Розглянуті газетні заголовки на визначену тематику містять загальноживану атрибутику граматичних правил і конструкцій для формування заголовків новинних статей. Для англійських газетних заголовків властиве вживання простих часових форм, відсутність допоміжних дієслів. Лексичною особливістю розглянутих заголовків публіцистичних текстів є часте використання ідіом, сталих виразів, аббревіатур, графічних та лексичних скорочень, власних назв, числівників. Стилістичне забарвлення англійських публіцистичних заголовків про війну в Україні є досить яскравим і представлене стилістичними прийомами і мовними засобами на фонетичному, графічному, морфологічному, лексичному й семантичному рівнях. Перспективним напрямом подальшого дослідження є здійснення поглибленого статистичного аналізу використання лінгвостилістичних прийомів і конструкцій в англійському медіа-дискурсі інтернет-ресурсів про війну Росії проти України.

Література:

1. The Wall Street Journal. <https://www.wsj.com/>
2. Independent. <https://www.independent.co.uk/>
3. The Washington Post. <https://www.washingtonpost.com/>
4. The Guardian. <https://www.theguardian.com/international>
5. Sky News. <https://news.sky.com/>
6. BBC News. <https://www.bbc.com/>
7. The Times. <https://www.thetimes.co.uk/>
8. Reuters. <https://www.reuters.com/>

9. Evening Standard. <https://www.standard.co.uk/>
10. Crystal D. Language and the Internet. 2-d edition. Cambridge : Cambridge University Press, 2006. 318 p.
11. Herring S. C. (2004). Current trends in computer-mediated communication. *New Media & Society*, 6 (1), 26–36.
12. Montgomery M. An Introduction to Language and Society. London : OUP, 1992. 350 c.

Komarnytska O., Karpushyna M. Lexical-stylistic and grammatical features of English publicistic texts about Russia's war against Ukraine (based on material from Internet resources)

Summary. The article is devoted to the analysis of lexical, stylistic and grammatical features of the English-language media discourse about the war between Russia and Ukraine on the materials of world-famous Internet sources. In the context of Russia's open military confrontation, our country urgently needs to take decisive measures to protect its information sovereignty, including research of the foreign language journalistic Internet space to actively oppose the aggressor in the information dimension. The study is based on articles in English-language online news websites: The Daily Telegraph, The Guardian, Evening Standard, Reuters, The Independent, BBC News, The Times, The Washington Post, The Wall Street Journal, Sky News and others. Characteristic features of media narratives on the subject at the language level are stable linguistic-stylistic and grammatical features. The lexical characteristics of English-language journalistic texts include idioms, phraseological units, military and socio-political terms, historicisms, neologisms, abbreviations, toponyms, anthroponyms, numerals, and precedent expressions. Stylistics of journalistic texts is characterized by the use of metaphors, metonymy, epithets, allusions, zeugma, antitheses, climax, simile, hyperbole, euphemisms, a large number of such devices of stylistic syntax: aposiopesis, asyndeton, polysyndeton, etc. The headlines of news publications on the research topic in the considered Internet sources also have their lexical, stylistic and grammatical features. The considered newspaper headlines contain commonly used attributes of grammatical rules and constructions for formulating the headlines of news articles. The stylistic coloring of the English-language journalistic headlines about the war in Ukraine is quite vivid and is represented by stylistic devices and linguistic means on the phonetic, graphic, morphological, lexical and semantic levels.

Key words: media discourse, narrative, journalistic text, vocabulary, stylistics, syntax.